

A87/12 CO:2047071

13 maart 1987

CENTRALISATIE SOVJETVROUWENRADEN: OOK IN HET BUITENLAND

Naar onlangs bekend werd heeft het Sovjetregeringsdagblad Izvestiya op 23 november 1986 de "Voorlopige Voorschriften voor het Besturen van Vrouwenraden" gepubliceerd, die - zoals inmiddels duidelijk is geworden - op 30 januari jl. tijdens een toen gehouden Unieconferentie van Vrouwen werden bekrachtigd*. Daarmee zijn alle Vrouwenraden onder toezicht geplaatst van het zg. Sovjetvrouwencomite, een tot dan toe voornamelijk internationaal georiënteerde frontorganisatie. Inmiddels is duidelijk dat niet alleen de in de Sovjet Unie bestaande Vrouwenraden onder dit toezicht vallen, maar dat - afgaande op de inhoud van de "Voorlopige Voorschriften" - dit o.m. ook geldt voor die welke hun activiteiten ontplooiën binnen Sovjetrussische vestigingen in het buitenland.

In de door Izvestiya gepubliceerde "Voorlopige Voorschriften" worden de Vrouwenraden omschreven als onafhankelijke, maatschappelijke organisaties die zich inzetten voor de opbouw van het communisme en waarin alle Sovjetrussische vrouwen worden verenigd. Dat het hierbij om een nogal betrekkelijke onafhankelijkheid gaat, blijkt uit het feit dat er tevens een bepaling is dat zij hun activiteiten uitdrukkelijk verrichten onder leiding van de CPSU en in nauwe samenwerking met overheids- en staatsorganen, met de vakbonden, de Komsomol en andere maatschappelijke organisaties.

Het feit dat men zich tot doel gesteld heeft alle Sovjetrussische vrouwen in deze Vrouwenraden te organiseren komt tot uitdrukking in de omstandigheid dat er basisorganisaties bestaan zowel binnen bedrijven als binnen de zg. woongebieden.

De bedrijfsvrouwenraden aan de basis - zo bepalen de "Voorlopige Voorschriften" - bestaan binnen elk industriebedrijf, binnen collectieve en staatsboerderijen, in onderwijsinstellingen, militaire eenheden en ook in zoals het heet Sovjetvestigingen in het buitenland. Territoriale equivalenten zijn te vinden in flatgebouwen en wooneenheden, in straten, dorpen en andere bevolkingsconcentraties. Deze territoriale vrouwenraden treden op als

*zie: SBP-Focus A87/07, Veranderingen bij het Sovjetvrouwencomite, dd. 26-2-87

vertegenwoordigers van alle vrouwen, die binnen een bepaald woongebied hun domicilie hebben, zoals de bedrijfsvrouwenraden de vertegenwoordigers dienen te zijn binnen hun taakgebied.

Boven de territoriale basisorganisaties bevindt zich een hiërarchisch gestructureerd systeem van Vrouwenraden tot op het niveau van de autonome en uniërepublieken. Dit geheel plus het systeem van bedrijfsvrouwenraden, dat - hoewel niet duidelijk vermeld - waarschijnlijk ook een hiërarchische structurering kent, wordt uiteindelijk geleid vanuit het eerder genoemde Comité van Sovjetvrouwen.

Het beeld dat hiermee wordt opgeroepen, is dat van een klassieke Sovjetrussische organisatie, die alles in zich heeft om vanuit een centraal punt te worden geleid en zich te richten naar de wensen van de CPSU als leidend orgaan.

De taken die in de "Voorlopig Voorschriften" aan de Vrouwenraden worden toebedeeld zijn bepaald veelzijdig. Als eerste kan genoemd worden dat zij vrouwen moeten helpen 'hun moederlijke en gezinsverplichtingen succesvol te vervullen', dat zij zorg moeten dragen voor de versterking van het gezin en dat zij zich moeten inzetten voor het scheppen van de voorwaarden ter verbetering van het moreel en het wederzijds respect binnen deze leefeenheid. Vrouwenraden moeten hulp verlenen aan gezinnen met veel kinderen, aan jonge echtgenotes, aan ongehuwde moeders en aan bejaarden. Zij moeten zich inzetten voor kindertehuizen en voor probleemgezinnen en voorlichting geven over de beste methode om kinderen binnen het gezin op te voeden. Naast deze taken op het terrein van wat in de Nederlandse context 'maatschappelijk werk' zou kunnen worden genoemd, moeten Vrouwenraden zich ook inspannen voor zaken als een zinvolle vrijetijdsbesteding voor vrouwen en hun gezinsleden en moeten zij de voorwaarden scheppen voor en deelname stimuleren aan amateurkunstbeoefening en sport.

Minstens zo belangrijk zijn de taken die de Vrouwenraden te vervullen hebben op het terrein van de politiek en de ideologie. In de "Voorlopige Voorschriften" wordt nl. uitdrukkelijk onderstreept dat het erom gaat vrouwen (meer) te betrekken in openbare en politieke activiteiten, hun rol binnen de samenleving, de staat en de economie te vergroten en ze '... op te voeden ... in de geest van patriotisme en internationalisme'. Als actiepunten worden daarbij bv. genoemd '... de actieve strijd voor de vrede, de deelname aan ... de democratische vrouwenbeweging en het participeren in internationale solidariteitscampagnes'.

Tenslotte moet vermeld worden dat Vrouwenraden een functie te vervullen hebben op het terrein van wat de ideologische waakzaamheid genoemd zou kunnen worden. Immers, de strijd tegen uit het buitenland stammende en met de geldende ideologie botsende opvattingen, wordt expliciet als actiepunt vermeld, evenals de strijd tegen 'religieuze vooroordelen en andere negatieve verschijnselen'.

Daarmee lijken de contouren van het 'ge-herstructureerde' systeem van Vrouwenraden vast te liggen. Er is onmiskenbaar sprake van centralisatie en van onderschikking aan de leidende rol van de partij binnen het op nieuwe leest geschoeide geheel. Een van de doelen zal zeker zijn het vrouwelijk deel van de Sovjetbevolking te mobiliseren ten behoeve van de zo noodzakelijk opbouw van de Sovjet economie, maar belangrijk lijkt zeker ook de strijd tegen uit den vreemde stammende en niet gewenste invloeden.

Het is nog te vroeg om te vermoeden welke consequenties de tot standkoming van dit nieuwe centraal geleide systeem zal hebben voor het functioneren van de Vrouwenraden in de Sovjetrussische ambassades en handelsmissies in het

buitenland en dus ook in Nederland. Voorlopig kan men er vanuit gaan dat de gevolgen in eerste instantie tot de Sovjet Unie zelf beperkt zullen blijven, omdat daar uiteraard de eerste prioriteit ligt.